

Περιφέρεια Κρήτης

Στρατηγικό Σχέδιο

**για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία,
Κοινωνική Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία**

2018-2023

Κρήτη, Ιανουάριος 2019

Πίνακας περιεχομένων

Χαιρετισμός Περιφερειάρχη	3
Η συμμετοχική διαδικασία.....	4
Το Όραμα μας.....	5
Η Αποστολή μας	5
Οι Βασικές μας Υποθέσεις.....	5
Οι Αξίες μας	5
Στρατηγικοί Άξονες.....	6
Στόχοι.....	7
Θεσμικό πλαίσιο.....	9
Μέσα Επίτευξης	10
Συνέργειες με άλλες Στρατηγικές της Περιφέρειας Κρήτης	11
Η Διακήρυξη της Γόρτυνας.....	12

Χαιρετισμός Περιφερειάρχη

Η Περιφέρεια Κρήτης θέτει σε δημόσια διαβούλευση την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία στην Κρήτη. Η Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία ακολουθεί την εθνική νομοθεσία, (Ν. 4430/2016 για την Κ.ΑΛ.Ο. και τη σχετική αφορώσα νομοθεσία).

Η Στρατηγική ξεκίνησε να εκπονείται τον Αύγουστο του 2018 από την Ομάδα Συντονισμού και Παρακολούθησης της Περιφέρειας Κρήτης και συμμετοχικά μαζί με φορείς της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας στην Κρήτη από τον Σεπτέμβριο του 2018.

Το κείμενο είναι συνοπτικό χαράσσει τις βασικές αρχές για μια κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία που θα συμβάλει στην περιφερειακή ισόρροπη ανάπτυξη, στην ένταξη, στην αύξηση της απασχόλησης, στην ενδυνάμωση των συνεταιριστικών αρχών, στις ευκαιρίες κοινωνικής καινοτομίας στα αστικά κέντρα και στην ύπαιθρο.

Επιδιώκουμε την ουσιαστική, δημοκρατική και έντιμη συνεργασία με τους φορείς ΚΑΛΟ στο νησί μας. Η Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία και οι επιχειρήσεις της στην Κρήτη μπορούν να συμβάλλουν ουσιαστικά με τις λοιπές επιχειρήσεις του νησιού σε ένα εμπλουτισμένο μοντέλο περιφερειακής ανάπτυξης, πρότυπο στην Ελλάδα και στην Ανατολική Μεσόγειο.

Θέλω να ευχαριστήσω τις Κοιν.Σ.Επ, τους Κοι.Σ.Π.Ε, τους Συνεταιρισμούς Εργαζομένων τους λοιπούς φορείς Κ.ΑΛ.Ο., και την Ομάδα της Περιφέρειας Κρήτης για τη συνεργασία τους και την προσπάθειά τους.

Καλούμε όλους τους πολίτες και την κοινωνία των πολιτών να συμμετάσχουν στη [δημόσια ηλεκτρονική διαβούλευση](#) για την Περιφερειακή Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία στην Κρήτη και να καταθέσουν τις προτάσεις τους, από τις 23 Ιανουαρίου 2019 και ώρα 22.00 μ.μ. μέχρι τις 5 Μαρτίου 2019 και ώρα 22.00 μ.μ.

Ο Περιφερειάρχης

Σταύρος Αρναουτάκης

Η συμμετοχική διαδικασία

Ο παρών στρατηγικός σχεδιασμός για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία, Επιχειρηματικότητα και Καινοτομία, αναπτύχθηκε από την Ομάδα για την Κοινωνική Οικονομία της Περιφέρειας Κρήτης και τέθηκε σε δημοκρατική διαβούλευση με τα άμεσα και έμμεσα ενδιαφερόμενα μέρη καθώς και κάθε άλλο ενδιαφερόμενο πρόσωπο.

Αρχικά το στρατηγικό σχέδιο αποτυπώνεται σε αδρές γραμμές, προσφέροντας κατευθύνσεις και παρακίνηση για αμοιβαία συμμετοχή από τα ενδιαφερόμενα μέρη. Η πρωτοτυπία του έγκειται στο ότι αποτελεί έργο συνεργασίας της Περιφέρειας αφενός με τις κοινωνικές επιχειρήσεις και τους κοινωνικούς επιχειρηματίες, αφετέρου με άλλους φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας, σταθμίζοντας κατ' αυτόν τον τρόπο τις ανάγκες όλων των μερών, στηριζόμενο στην ουσιαστική συμβολή τους και στην αμοιβαία ανάληψη της ευθύνης για την ανάπτυξη του κλάδου στην Κρήτη.

Ακολούθως, μετά τις προτάσεις των συμμετεχόντων θα μορφοποιηθεί και θα αποτελέσει ένα συνεκτικό κείμενο. Θα εξειδικευθεί και θα αναπτυχθεί με το Επιχειρησιακό Σχέδιο.

Το Στρατηγικό Σχέδιο για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία θα ψηφιστεί από το Περιφερειακό Συμβούλιο.

Η διαβούλευση και τα σχόλια των ενδιαφερομένων μερών θα πραγματοποιηθεί στην ηλεκτρονική πλατφόρμα διαβουλεύσεων της Περιφέρειας στον ιστοχώρο της Π.Κ στη διεύθυνση <http://hello.crowdapps.net/participation-crete/>

Ειδική μέριμνα θα ληφθεί για πρόσωπα και πολίτες που δεν έχουν τη δυνατότητα να χρησιμοποιήσουν ή δεν έχουν πρόσβαση σε ηλεκτρονικό υπολογιστή. Αυτό θα γίνει είτε με συλλογή χειρόγραφων παρατηρήσεων κατά τη διάρκεια των παρουσιάσεων, είτε με αποστολή mail ή μηνύματος από κινητά τηλέφωνα στο mail της Ομάδας Κοινωνικής Οικονομίας socent@crete.gov.gr

Το Όραμα μας

Κοινό όραμα της Περιφέρειας Κρήτης, των επιχειρήσεων και φορέων της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας είναι η ανάπτυξη και η λειτουργία βιώσιμων κοινωνικών επιχειρήσεων σε συνέργεια με το οικοσύστημα στην Κρήτη, αποσκοπώντας στη βελτίωση της δημοκρατίας, της κοινωνίας, της οικονομίας και του περιβάλλοντος στο νησί μας.

Η Αποστολή μας

Η από κοινού ενδυνάμωση του κλάδου της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας, της κοινωνικής επιχειρηματικότητας και των επιχειρήσεων της σε επίπεδο βάσης, καθώς και η δημιουργία ικανοποιητικά αμειβόμενων θέσεων αξιοπρεπούς εργασίας σε βιώσιμες επιχειρήσεις.

Οι Βασικές μας Υποθέσεις

- Το όραμα και η αποστολή στο χώρο της Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας δεν είναι έννοιες στατικές, αλλά εξελίσσονται δυναμικά.
- Η κοινωνική οικονομία είναι ένας ζωντανός, εξελισσόμενος οργανισμός και έτσι φανταζόμαστε τη σχέση ανάμεσα στην Περιφέρεια και στους φορείς της Κ.Α.Ο. στην Κρήτη.
- Η συνεργασία και η άμιλλα αποδίδουν καλύτερα από τον ανταγωνισμό.
- Η ενδυνάμωση, μέσω της συνέργειας των φορέων, της θέσης της Περιφέρειας Κρήτης μέσα στην Ευρώπη των Περιφερειών.
- Μπορούμε να δείξουμε εμπιστοσύνη στον εαυτό μας και στους γύρω μας
- Η υποστήριξη ενός θεσμικού πλαισίου με έμφαση στη δικτύωση, στη συνέργεια και στην καλλιέργεια στάσεων συμμετοχικού σχεδιασμού, με σκοπό την ενίσχυση της δημιουργικότητας, τη μείωση κοινωνικών ανισοτήτων και τη βελτίωση της ποιότητας ζωής των πολιτών.
- Η ενδυνάμωση της κοινωνίας των πολιτών και η υποστήριξη των εθελοντικών οργανώσεων και των τοπικών δικτύων αλληλεγγύης.
- Η συνέργεια με το συνολικό στρατηγικό σχεδιασμό και τους επιμέρους στρατηγικούς σχεδιασμούς της Περιφέρειας Κρήτης.

Οι Αξίες μας

1. Οι κοινωνικές επιχειρήσεις, ανεξαρτήτως νομικής μορφής, είναι οικονομικοί φορείς με επιχειρηματική δραστηριότητα, αποτελούν, μέρος της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και μοιράζονται τις παρακάτω θεμελιώδεις αξίες:
 - Εργασία για το κοινό καλό και όχι για το απεριόριστο ιδιωτικό κέρδος των λίγων
 - Εμπιστοσύνη και συνεργασία μεταξύ και εντός των επιχειρήσεων κοινωνικής Οικονομίας
 - Ανάπτυξη των τοπικών κοινωνιών και αναβάθμιση των περιοχών στις οποίες εδρεύουν
 - Διαφάνεια των δραστηριοτήτων τους και των επιπτώσεων τους στην κοινωνία, στην οικονομία και στο περιβάλλον
 - Ελεύθερη και εθελοντική συμμετοχή προσώπων (νομικών ή φυσικών), χωρίς διακρίσεις

- Ενδυνάμωση των μελών και συμμετοχική δημοκρατική λήψη αποφάσεων
2. Η κοινωνική και αλληλέγγυα οικονομία και επιχειρηματικότητα δεν στηρίζονται σε “επιδοματικές” αντιλήψεις. Είναι επιχειρηματικότητα και δραστηριότητα με κοινωνικό χαρακτήρα. Τα κέρδη δεν κεφαλαιοποιούνται για τον πλουτισμό των μελών, επενδύονται στην ανάπτυξη της επιχείρησης και παράγουν θέσεις αξιοπρεπών συνθηκών εργασίας.

Στρατηγικοί Άξονες

Οι στρατηγικοί άξονες για την Κ.ΑΛ.Ο. στην Κρήτη είναι εννέα:

Άξονες	Υπο- Άξονας
I. Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία	I.α Κοινωνικές Συνεταιριστικές Επιχειρήσεις
	I.β ΚΟΙΣΠΕ
	I.γ Ενεργειακοί Συνεταιρισμοί και Ενεργειακές Κοινότητες
	I.δ Συνεταιρισμοί
	I.ε Συλλογικότητες
II. Κοινωνική Καινοτομία	II.α Ψηφιακή Κοινωνική Καινοτομία
	II.β Συνέργειες – Δικτύωση
	II.γ. Οριζόντια δικτύωση κοινωνικών επιχειρήσεων της Περιφέρειας, με θεσμικό όργανο συντονισμού
	II.δ. Κάθετο clustering κοινωνικών επιχειρήσεων, για συμπράξεις σε ομοειδείς τομείς (π.χ. αγροδιατροφή, πρωτογενής παραγωγή)
III. Περιβάλλον	III.α Δράσεις Περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης
	III.β Συνέργειες με περιβαλλοντικούς φορείς
	III.γ Η προστασία ανάπτυξη και προβολή της φυσικής κληρονομιάς
IV. Πολιτισμός	IV.α Η προστασία ανάπτυξη και προβολή της πολιτιστικής κληρονομιάς και των πολιτιστικών υπηρεσιών
V. Γεωργία – Κοινωνική Γεωργία	V.α Κοινωνικά υποστηριζόμενη γεωργία V.β Κοινωνικά αγροκτήματα V.γ Κοινωνική γεωργία χωρίς μεσάζοντες V.δ Δίκτυο κοινωνικής γεωργίας V.ε Αστική γεωργία V.στ Περμακουλτούρα
VI. Τουρισμός	VI.α Η προστασία ανάπτυξη και προβολή οικοτουρισμού
VII. Χρηματοδοτήσεις – Κοινωνικές Επενδύσεις	VII.α Περιφερειακό Ταμείο Κοινωνικής Οικονομίας και Καινοτομίας (για Κοιν.Σ.Επ)
	VII.β CrowdFunding (εκτός Κοιν.Σ.Επ και επιχειρήσεων της Κ.ΑΛ.Ο.)
VIII. Εκπαίδευση – Κατάρτιση	VIII.α Ανάπτυξη πιστοποιημένης ειδικότητας “Διοικητικό και Οικονομικό Στέλεχος Κοινωνικών Επιχειρήσεων” (Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης - Περιφέρειας Κρήτης)

	VIII.β . Ανάπτυξη προγράμματος κατάρτισης Κοινωνικής Οικονομίας για αιρετούς (Κέντρο Επαγγελματικής Κατάρτισης Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης - Περιφέρειας Κρήτης)
	VIII.γ. Συμβουλευτική
	VIII.δ. Δημιουργία οργάνου συμβούλων, στα πρότυπα αναπτυξιακής εταιρείας, αποτελούμενου από εθελοντικά μέλη κοινωνικών επιχειρήσεων, για την συστηματική παροχή υποστήριξης της πρόσβασης σε χρηματοδοτικά εργαλεία.
	VIII.ε. Δημιουργία υποδομών για την μείωση της τεχνολογικής αγραμματοσύνης (technological illiteracy) στους κοινωνικούς επιχειρηματίες
IX. Συνεργασίες – Συνέργειες	IX.α Ελλάδα
	IX.β Ευρώπη
	IX. γ Διεθνώς

Στόχοι

Οι στόχοι στο πλαίσιο της ανάπτυξης ενός περιφερειακού οικοσυστήματος ΚΑΛΟ στην Κρήτη είναι οι ακόλουθοι:

1. Η συνεργασία με όλους τους φορείς του νησιού για την ανάπτυξη του οικοσυστήματος της Κοινωνικής Οικονομίας.
2. Η αύξηση των κοινωνικών επιχειρήσεων κατά 25% τα επόμενα 5 χρόνια.
3. Η αύξηση του κύκλου εργασιών των κοινωνικών επιχειρήσεων κατά 30% τα επόμενα 5 χρόνια.
4. Η βελτίωση της βιωσιμότητας των κοινωνικών επιχειρήσεων κατά 45%.
5. Η ποιοτική βελτίωση των παρεχόμενων υπηρεσιών των κοινωνικών επιχειρήσεων μέσω ρεαλιστικών και αξιόπιστων δεικτών.
6. Η διάσωση και προβολή του πολιτιστικού και κοινωνικού κεφαλαίου της Κρήτης μέσα από τη δραστηριότητα κοινωνικών επιχειρήσεων.
7. Η ενδυνάμωση της πρωτογενούς παραγωγής του νησιού και η συγκράτηση των κατοίκων στην ύπαιθρο, με το σχεδιασμό, την τεχνολογική επιμόρφωση και εκπαίδευση, την διάχυση της γνώσης και την ανάπτυξη αγροτικής κοινωνικής καινοτομίας στην παραγωγή και διαχείριση της αγροκτηνοτροφίας, της αλιείας και του αγροδιατροφικού τομέα.
8. Η δημιουργία προστιθέμενης αξίας στον κλάδο της Κ.Α.Λ.Ο. και στην περιφερειακή οικονομία.
9. Η ανάπτυξη δραστηριοτήτων στις υπάρχουσες και παραδοσιακές ασχολίες του νησιού μέσω του κοινωνικού επιχειρείν.
10. Η ανάπτυξη ενός παραδείγματος κοινωνικής οικονομίας και επιχειρηματικότητας που θα είναι “σήμα κατατεθέν” στη λεκάνη της Ανατολικής Μεσογείου και στη Βαλκανική χερσόνησο.

11. Η ανάπτυξη περιφερειακού Ταμείου Κοινωνικής Οικονομίας και Καινοτομίας στην Κρήτη, το οποίο θα προσελκύσει κοινωνικές επενδύσεις από την Ελλάδα και το εξωτερικό.
12. Η ανάπτυξη και κοινή αποδοχή ενός Κώδικα Δεοντολογίας Κοινωνικών Επιχειρήσεων και Φορέων Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας.
13. Η συναρμογή του παρόντος Στρατηγικού και Επιχειρησιακού Σχεδίου με το συνολικό στρατηγικό σχεδιασμό της Περιφέρειας, την έξυπνη εξειδίκευση (RIS3) και την περιφερειακή στρατηγική κοινωνικής ένταξης.

Θεσμικό πλαίσιο

- Οι 17 στόχοι Βιώσιμης Ανάπτυξης του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών
- Η Κλιματικά Έξυπνη Γεωργία (CSA) του Οργανισμού Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) των Ηνωμένων Εθνών.
- Ο Κώδικας Δεοντολογίας των Ηνωμένων Εθνών – UN Global Compact
- Ο Ν. 4430/2016 για την Κοινωνική Οικονομία
- Ο Ν. 4555/2018 άρθρο 196: παραχώρηση χρήσης κινητών και ακινήτων των δήμων σε φορείς Κοινωνικής και Αλληλέγγυας Οικονομίας
- Ο Οργανισμός της Περιφέρειας Κρήτης
- Η με αρ. πρωτ. 1025/ 14 – 5- 2018 Απόφαση Περιφερειάρχη Κρήτης για τη “Σύσταση, Συγκρότηση και Ορισμό Μελών Ομάδας Εργασίας στην Περιφέρεια Κρήτης για το Συντονισμό και την Παρακολούθηση δράσεων κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας”
- Οι γνωμοδοτήσεις της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής (INT/589 Κοινωνική επιχειρηματικότητα και κοινωνική επιχείρηση (ces 1584-2011 κοιν. Επιχ), SOC/468 Ευρωπαϊκό κοινωνικό σήμα (ces 1820-2012), INT/721 Μέτρηση του κοινωνικού αντικτύπου, INT/770 Χρηματοπιστωτικό οικοσύστημα/κοινωνικές επιχειρήσεις

Μέσα Επίτευξης

Οι ανωτέρω στρατηγικοί στόχοι μπορούν να υλοποιηθούν με τα ακόλουθα μέσα:

- την διεπιστημονική υποστήριξη και τεχνογνωσία των μελών την Ομάδας Κοινωνικής Οικονομίας της Περιφέρειας Κρήτης (Η ενεργητική προώθηση συνεργασιών μεταξύ των εκπαιδευτικών, ερευνητικών και επιστημονικών φορέων του δημοσίου και των κοινωνικών συνεταιριστικών επιχειρήσεων με σκοπό την διάχυση της τεχνογνωσίας και της εξειδίκευσης σε επενδυτικά ενδιαφέροντες τομείς. Η ανάπτυξη δεξιοτήτων διαχείρισης και προώθησης προϊόντων και υπηρεσιών στα στελέχη των κοινωνικών επιχειρήσεων και η ανάπτυξη πλατφόρμας συνεργειών, για τον συντονισμό των εξωστρεφών δράσεων. Η δημιουργία συμβουλευτικής δομής στα πρότυπα των αναπτυξιακών εταιρειών, για την παροχή υπηρεσιών συμβούλων ανάπτυξης, με εξειδίκευση στην κοινωνική επιχειρηματικότητα).
- την υποδομή και το ανθρώπινο δυναμικό του Κέντρου Επαγγελματικής Κατάρτισης Περιφερειακής Ενότητας Ρεθύμνης - Περιφέρειας Κρήτης.
- τη συνεργασία φορέων και επιχειρήσεων του κλάδου κοινωνικής οικονομίας στην Ελλάδα και στο εξωτερικό
- την ανάπτυξη δεξιοτήτων κοινωνικής ενδο-επιχειρηματικότητας (social intrapreneurship) του προσωπικού της Περιφέρειας Κρήτης
- τη διοργάνωση ενημερωτικών εκδηλώσεων και επιστημονικών /κλαδικών συνεδρίων και την υποστήριξη αντίστοιχων δράσεων από φορείς κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας του νησιού
- την ανάπτυξη εξειδικευμένου ιστοχώρου με όλες τις παραπάνω απαραίτητες πληροφορίες και τους συνδέσμους, που θα βοηθούν και θα κατευθύνουν σωστά κάθε ενδιαφερόμενη κοινωνική επιχείρηση
- τη διάθεση της αναξιοποίητης δημόσιας ακίνητης περιουσίας σε ενδιαφερόμενες επιχειρήσεις, για την στέγαση επιχειρηματικών δραστηριοτήτων και την ποιοτική αναβάθμιση των χώρων και των εκτάσεων
- την προσέλκυση επενδύσεων από τον μη συστημικό, συνεταιριστικό τραπεζικό κλάδο
- την αξιοποίηση υπαρχόντων καναλιών κοινωνικής χρηματοοικονομικής και την ανάπτυξη νέων, για την ενίσχυση και τη βιωσιμότητα του κλάδου της κοινωνικής, συνεργατικής και αναγεννητικής (regenerative) οικονομίας στην Κρήτη
- τις εκστρατείες Crowdfunding στο σχετικό ιστοχώρο της Περιφέρειας.
- την αναζήτηση χρηματοδοτήσεων από φορείς της Ευρωπαϊκής Ένωσης και κοινωνικών επενδυτών για την ανάπτυξη του κλάδου της κοινωνικής οικονομίας και κοινωνικής επιχειρηματικότητας στο νησί

Συνέργειες με άλλες Στρατηγικές της Περιφέρειας Κρήτης

Εκτός από τις συνέργειες με την Εθνική Στρατηγική για την Κοινωνική και Αλληλέγγυα Οικονομία οι συνέργειες της παρούσας Στρατηγικής με άλλες Στρατηγικές της Περιφέρειας Κρήτης αφορούν στην:

1. Ψηφιακή Στρατηγική της Περιφέρειας
2. Περιφερειακή Στρατηγική Έξυπνης Εξειδίκευσης (Σύμπλεγμα της Γνώσης)
3. Περιφερειακή Στρατηγική Καταπολέμησης της Φτώχειας και Κοινωνικής Ένταξης και το Μέτρο 3.1.2 “Πρόσβαση των ευάλωτων ομάδων ανέργων σε δράσεις Κοινωνικής Επιχειρηματικότητας”.

Η Διακήρυξη της Γόρτυνας

Προτείνεται η πόλη της Γόρτυνας να φιλοξενήσει την τελική σύνοδο των συνέδρων από όλη την Κρήτη για την ψήφιση και ενεργοποίηση της Διακήρυξης της Γόρτυνας για τη Στρατηγική της Κοινωνικής Οικονομίας, Επιχειρηματικότητας και Καινοτομίας.